

Uitsluitgaten van knoflookpadden

De knoflookpad is één van de meest zeldzame paddensoorten die in Nederland voorkomen. In Nederland beperkt het voorkomen van de knoflookpad zich hoofdzakelijk tot de oostelijke provincies en in het zuiden. Voor Drenthe is een populatie bekend in de regio Valthe. Dit is dan ook gelijk de grootste populatie (voor zover bekend) van Nederland.

Over de ecologie van de knoflookpadden in de omgeving van Valthe is nog niet zo heel veel bekend. Zo is bijvoorbeeld niet duidelijk waar de padden hun overwintering- en landhabitat hebben. Hoever zitten ze af van het voortplantingswater? Spreken we dan over enkele tientallen meters of moeten we het hebben over honderden meters, of nog verder? Er is de afgelopen jaren wel onderzoek door studenten naar knoflookpadden gedaan maar deze onderzoeken hebben geen duidelijk antwoord gegeven op de bovenstaande vragen. Omdat we voor beheer en inrichting van het landhabitat van deze padden dit soort informatie wel nodig hebben is er gezocht naar een andere methode dan tot nu is gebruikt (zoals het plaatsen van schermen met emmers; dit is erg tijdrovend). Het afgelopen jaar heb ik me gericht naar het zoeken en vastleggen van uitsluitgaten in de bodem van pas uit de grond gekomen padden. Dit is uiteraard gedaan in de periode dat de pad actief is en na een periode van droogte. De eerste dagen na een regenachtige nacht is het beste moment omdat de padden dan actief worden. Dit geeft namelijk bijna de garantie dat de padden die nacht met meerderen tegelijk uit de grond te voorschijn komen.

Op basis van deze, ik noem het maar even "uitsluitgaten methode", heb ik een poging gedaan om in beeld te brengen waar de padden gedurende het winterseizoen zich in de bodem

Muizengat: zijn veelal rond van vorm en meestal met uitgegraven zand ervoor (Foto: Bert Versluijs)

Paartje knoflookpadden – amplex (Foto: Bert Versluijs)

bevinden. Vervolgens heb ik bij elk gevonden uitsluitgat een vlaggetje geplaatst om het op de foto inzichtelijk te maken. De gaten die door knoflookpadden ontstaan zijn te herkennen aan hun vorm en zien er anders uit dan gaten van muizen.

Uitsluitgat knoflookpad: is niet echt rond vaak meer ovaal met weinig losse grond erbij (Foto: Bert Versluijs)

Na intensief zoeken heb ik vier locaties gevonden alwaar knoflookpadden uit de grond zijn gekomen. De bezoeken in 2012 waren op 12 en 14 april.

Voorlopig kan geconcludeerd worden dat:

- het lijkt dat de knoflookpad zich soms groepsgewijs in de grond graven (in clusters);
- in het niet-begraasde deel meer uitsluipgaten gevonden zijn dan in het begraasde deel;
- tot ca. 25 á 30 meter van de voortplantingslocatie de meeste uitsluipgaten te vinden zijn, verder weg van het voortplantingswater worden weinig tot geen gaten meer gevonden;
- uitsluipgaten relatief vaak voorkomen in en bij molshopen, met name in het gedeelte alwaar op dat moment schapen liepen. ►

Bezochte locaties

Locatie 1

Ongeveer tien meter van de sloot in het grasland is een clustering van 10 uitsluipgaten van knoflookpadden in het niet door schapen begraasde gedeelte. (Foto: Bert Versluijs)

Locatie 2

Ongeveer 25 meter in het grasland, binnen de afrastering waar schapen grazen, bevonden zich 3 uitsluipgaten. (Foto: Bert Versluijs)

Locatie 3

In de bosstrook (singel) enkele uitsluipgaten tot maximaal 40 meter van de voortplantingslocatie. Verderop in/langs de bosstrook geen gaten gevonden. (Foto: Bert Versluijs)

Locatie 4

De wal langs de voortplantingslocatie, in de berm/begin van de wal een locatie met een cluster van 10 uitsluipgaten. Ook op de wal onder bomen is hier en daar een gaatje. (Foto: Bert Versluijs)

- ▶ Achter dit onderzoek zit verder geen wetenschappelijke onderbouwing of literatuuronderzoek. Mijn opzet van dit verslag is de opgedane kennis c.q. veronderstellingen te delen met andere knoflookpaddenkenners/-deskundigen en -liefhebbers. Graag ontvang ik reacties van andere waarnemers! Volgend

seizoen 2013 wil ik dit onderzoek uitbreiden naar het hele gebied rond het voortplantingswater.

Bert Versluijs
(b.versluis@staatsbosbeheer.nl)

Van het net

De gemelde vangstmelding van een steur door een sportvisser in Emmerich in juni 2012 leek opzienbarend. Zeker in het licht van de uitzetting van jonge Atlantische steuren in Kekerdom niet ver stroomafwaarts en niet veel eerder dat jaar. De gevangen steur bleek echter met zijn 1,05 m en geschatte gewicht van 5 kg ruim 20 centimeter groter dan de uitgezette Atlantische steuren en betreft zeer waarschijnlijk een exotische steursoort. Of zou er toch alvast een steur uit de Gironde polshoogte in de Rijn komen nemen op zoek naar z'n broertjes en zusjes?

Hebbes!

Hoewel er vrij veel bekend is over het dieet van de levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) zijn er relatief weinig prooiwaarnemingen gedocumenteerd. Op 10-07-2011 was ik in het gebied Huis ter Heide, de Moer waar ik de levendbarende hagedis inventariseer voor Natuurmonumenten. Die middag werd mijn aandacht getrokken door luidruchtig geritsel in een bosje. Omdat ik mijn camera in de aanslag had kon ik een foto maken van de hagedis met de prooi in de bek. Omdat de hagedis op een lastige plaats zat voor een betere foto, heb ik het dier verder niet gestoord. De foto toonde helaas niet alle kenmerken van de prooi voor een goede determinatie. Petra Fleurbaaij heeft voor mij het dier geïdentificeerd als bladwesp (*Symphyla spp.*) waarvoor dank.

Mark Klerks

Prooiwaarneming bij levendbarende hagedis (Foto: Mark Klerks)